

Vájákhél – Szombat megőrzése

Vájákhél Hetiszakasz tartalma ויקהל

A Vájákhél (2Mózes 35-38:20.) szakasz miután megismétli a szombat szentségének megőrzésére szóló utasítást leírja, hogyan készült a Hajlék. A kapcsolat a Hajlék építése és a szombat megőrzése között – nyilvánvaló: „az, hogy megparancsoltam nektek a Hajlék felállítását és az ezzel kapcsolatos munkálatokat, nem jelenti azt, hogy a munkálatok hatályon kívül helyezik a szombatot”. További halachikus kapcsolat a szombat és a Hajlékkal kapcsolatos munkálatok között, hogy mindazt a 39-féle munkát, ami a Hajlék felépítéséhez és alkatrészeinek elkészítéséhez kellett – tilos szombaton végezni. Itt fordul elő a szombati tűzgyújtás tilalma is.

Mózes egybegyűjti Izrael fiait, és újfent elismétli nekik a szombat megtartásának parancsolatát. Majd közvetíti nekik az **Örökkevalónak a Miskán (Szentély)** elkészítésére vonatkozó utasításait. – **2Mózes 35:1–20.**

A nép bőséggel adományoz a **Miskán** céljára a szükséges anyagokból; hoznak aranyat, ezüstöt, rezet, kék, bíbor és vörös színűre festett gyapjút, kecskeszőrt, sodrott lent, állatbőröket, fát, olívaolajat, illatos fűszereket és drágaköveket. A végén már Mózesnek kell leállítania az adakozást. – **2Mózes 35:21–36:7.**

Egy csapat bölcslelkű mesterember elkészíti a **Miskánt**, annak minden felszerelésével együtt (ahogyan azok már az előző hetiszakaszokban (2Mózes 25–31.) és újra e hetiszakaszban részletesen fel vannak sorolva): három réteg tetőborítást, **48** darab arannyal bevont fapanelt és hozzá **100**

ezüsből való talapzatfoglalatot; a **paróchet-et** (függönyt), amely elválasztja egymástól a **Miskán** két helyiségét és a **mászách-ot**, amely a bejárata előtt van kifestve; a **Frigyládát** és annak kerubokkal díszített fedelét; az asztalt és a színkenyereket; a **hétágú menórát** annak különlegesen elkészített olajával; az aranyoltárt és a rajta elégetendő füstölőszert; az égő áldozatokhoz használt szabadtéri oltárt és annak egész felszerelését; a drapériákat, támasztópóznákat és talapzatfoglalatokat az udvar számára; valamint a vizesmedencét és annak talapzatát az összegyűlt réztükörökből. – **2Mózes 36:8–38:19.**

שבת שלום

Chaim Shaul rabbi: Szándék és akarat

Az utána következő nap – A dráma **Jom Kipur**kor zajlott, de a részletek csak másnap láttak napvilágot. Jó ötletek és projektek rendszeresen kínálóznak az életünkben. **Kérdés, hogy megvalósulnak-e, vagy csak papírra vetett tervek maradnak? Vagy ha már átléptek a tervezés szakaszából a kivitelezés szakaszába, akkor vajon meddig tartanak ki? Milyen szintet érnek el a megvalósulásban?**

„**Mózes egybegyűjtötte Izrael fiainak egész községét**” – ezek a **Vájékhel** hetiszakasz nyitó szavai. **Rási** magyarázza, hogy az a nap, amikor **Mózes** egybegyűjtötte a népet, **Jom Kipur** másnapja volt. **Mózes Jom Kipur** napján jött le a **Sináj** hegyről az üzenettel, miszerint az **Örökkévaló** megbocsájtja a zsidó népnek az aranyborjús bűnét. Másnap összegyűjti őket és megparancsolja, hogy építsék meg a **Miskánt** (az utazó szentélyt). **Miért lényeges, hogy ez Jom Kipur másnapja?** Talán azért, mert **Jom Kipur**kor mind szentek vagyunk, és a kihívás az, hogy megőrizzük a szentséget és az elhivatottságot akkor is, amikor **Jom Kipur** elmúlt. Viszonylag könnyű szentnek lenni az év legszentebb napján. **A hit vizsgája azonban az, hogy folytatjuk-e a helyes és jó viselkedésünket a szent nap után is? Hogy a Jom Kipur hatása alatt maradunk-e vagy a lelkesedésünk azonnal meghal a Neila ima után?** Hány és hány zsinagóga van dugig tele **Jom Kipur**kor, majd másnap alig lehet összeszedni a minjánt.

A fiú, aki kádíst mond apjáért vagy anyjáért a siva (gyász ülés) hetében... mi történik utána? - Rendszeresen elmegy a zsinagógába és kádíst mond az év 12 hónapjában, vagy eltűnik mintha sose jött volna?

Ez a jelenség persze nem csak a zsinagókákban tapasztalható, hanem az élet minden területén. - Mi történik például a nászút után, vagy az első házassági évforduló után? **Van még erőnk és kedvünk folyamatosan javulni, és fejlődni, igyekezni, és energiát befektetni?**

Sok emberrel találkoztam már az évek során, akik nagy erővel kezdenek hozzá a megtéréshez, aztán visszaesnek a régi szokásaikba, és az előző életstílusukba. És ez nem azért van, mert nem elég erősen elkötelezettek, hanem csupán azért, mert nem sikerült egy reális, gyakorlatias és tartható tervet készíteniük az előre lépésükhöz, amely aztán fenntartja a lelkesedést és sikerre vezeti őket. - Vegyük például a **szombatot**. Egy ember életében először próbálja megtartani a szombatot.

Aztán úja és újra megtartja, amíg aztán rájön, hogy ez valójában érte van. A **szombat** olyan nyugodt, felemelő, családi, különleges és szellemi, hogy úgy határoz, ezentúl igazán szombattartó lesz. Ő és a családja elkezdnek minden szombaton zsinagógába járni. Csak egy baj van: Három kilométerre laknak a zsinagógától. Igaz, hogy nem lehetetlen legyalogolni a távot, sokan ezt a diétájuk részeként is megteszik. Így amíg a szellemiség felé fordulásuk kezdeti lelkesedő felemelő szakaszában vannak, meg tudják tenni, de valójában ez nem egy olyan opció, ami hosszú távon működhet. Ha nem költöznek a zsinagóga közelébe, akkor előbb utóbb megtörnek. Volt olyan pár, aki kizárólag a hétvégékre vett egy zsinagóga melletti lakást, és ez egy darabig működött is, de aztán őket is felőrölte az állandó költözködés pénteken a hétfői lakásba, **mocój shábát** vissza haza, nem beszélve a jelentősen megnövekedett anyagi kiadásokról. Természetesen egy ilyen rendszer sem állja ki az idő próbáját.

A leglényegesebb, hogy nem elég csak a lelkesedést fenntartani, hanem olyan gyakorlati lépéseket kell tenni, amik által az elkötelezettség és a lelkesedés megmarad, vagy növekszik. A hosszútávú eredményért szükségünk van egy tervre, mely logikus, reális, és betartható cselekedeteket tartalmaz, hogy mindekképp megvalósítható legyen, és végig kitartsen. - Különb, **I-ten** ments, az egész nem több, mint vihar egy pohár vízben.

Használjunk ki minden jó hatást és inspirációt arra, hogy fenntartsuk elkötelezettségünket!

Rabbi Jonatan Sacks: A szociális állat

A hetiszakasz elején Mózes egy tikkun-t ad, a múlt, nevezetesen az Aranyborjú bűnének megbocsájtásáért. A Tóra ezt azzal jelzi, hogy lényegében ugyanazt a szót használja mindkét epizód elején. Ez végül a zsidó spiritualitás kulcsszavává vált: k-h-l, „összegyűjteni, összegyűlni, összegyülekezni”. Ebből kapjuk a kahal és kehillah szavakat, amelyek jelentése "közösség". Messze nem csupán egy ősi aggodalom, hanem továbbra is az emberségünk középpontjában áll. Amint látni fogjuk, a legújabb tudományos kutatások megerősítik a közösségek és a szociális hálózatok rendkívüli erejét életünk alakításában.

Először is, a bibliai történet. Az Aranyborjú epizódja ezekkel a szavakkal kezdődött: „Amikor a nép látta, hogy Mózes olyan sokáig várakozik a hegyről való leszállással, összegyűltek (vájikáhel) Áron köré.” (2Mózes 32:1)

A hetiszakasz elején, miután elnyerte Isten bocsánatát és lehozta a táblák második sorozatát, Mózes hozzálátott a nép újbóli felavatásához: „Mózes összegyűjtötte (vájikáhel) az egész izraelita gyülekezetet”. (2Mózes 35:1)

Közösségként vétkeztek. Most azon voltak, hogy közösségként újjáalakuljanak. A zsidó spiritualitás elsősorban közösségi spiritualitás.

Figyeljük meg azt is, hogy pontosan mit tesz Mózes ebben a hetiszakaszban. A zsidóság két nagy közösségi központjára irányítja a figyelmüket, az egyik térben, a másik időben. Az egyik az időben a sábat. Az egyik térben a Miskan, a Tabernákulum, amely végül a Templomhoz, majd később a zsinagógához vezetett. Ezekben él a kehilla a legerőteljesebben: a sábaton, amikor félretesszük magáneszközeinket és vágyainkat, és közösségként gyűlünk össze; és a zsinagógában, ahol a közösségnek van otthona.

A judaizmus óriási jelentőséget tulajdonít az egyénnek. Minden élet olyan, mint egy univerzum. Mindegyikünk, bár mindannyian Isten képmása vagyunk, más, ezért egyedi és pótolhatatlan. Mégis a Tórában először a „nem jó” szavak a következő versben fordulnak elő: „Nem jó az embernek egyedül lenni” (1Mózes 2:18). A judaizmus nagy része az együttlétünk formájáról és szerkezetéről szól. Értékeli az egyént, de nem támogatja az individualizmust.

A mi vallásunk a közösség vallása. A legszentebb imáinkat csak egy minján jelenlétében lehet elmondani, ami a közösség minimális meghatározása. Amikor imádkozunk, azt közösségként tesszük. Martin Buber én-és-te-ről beszélt, de a judaizmus valójában mi-és-te-ről szól. Ezért, hogy az izraeliták közösségként elkövetett bűnét jóvá tegye, Mózes arra törekedett, hogy a közösséget időben és térben megszentelje.

Ez lett az egyik alapvető különbség a hagyomány és a nyugati kortárs kultúra között. Ezt nyomon követhetjük az amerikai társadalomról szóló három mérföldkőnek számító könyv címében. David Riesman, Nathan Glazer és Reuel Denney 1950-ben The Lonely Crowd (A

Rabbi Jonatan Sacks: A szociális állapot

magányos tömeg) címmel jelentetett meg egy éleslátó könyvet az amerikaiak változó jelleméről. **2000-ben a harvardi Robert Putnam kiadta a Bowling Alone című könyvet**, amely arról szól, hogy minden eddiginél több amerikai jár tekézni, de kevesebben csatlakoznak bowlingklubokhoz és ligákhoz.

2011-ben Sherry Turkle, az MIT munkatársa könyvet jelentetett meg az okostelefonok és a közösségi hálózati szoftverek hatásáról **Alone Together** címmel.

Hallgassuk meg ezeket a címeket. Mindegyik a magány előrehaladó áradatáról szól, a modern életben a közösség hosszú, kiterjedt szétesésének egymást követő szakaszairól. **Robert Bellah** ékesszólóan fogalmazott, amikor azt írta, hogy „**a társadalmi ökológiát nemcsak a háború, a népirtás és a politikai elnyomás károsítja. Az emberek egymáshoz kötődő finom kötelékeinek pusztulása is károsítja, félelmet és magányt hagyva bennük**”.

Ezért van az, hogy a hetiszakasz **Vájáchel két témája - a sábat és a Miskan (ma a zsinagóga)** - erőteljesen aktuális marad. Ezek a közösség elhalványulásának ellenszerei. Segítenek helyreállítani „**azokat a finom kötelékeket, amelyek az embereket egymáshoz kötik**”. Újra összekötnek bennünket a közösséggel.

Gondoljunk a **sábátra**. **Michael Walzer**, a **princetoni politikai filozófus** felhívja a figyelmet az ünnepek és a szent napok (**vagy ahogy ő fogalmaz, a vakáció és a sábat**) közötti különbségre. A vakáció, mint magánünnep ötlete viszonylag új keletű. **Walzer az 1870-es évekre datálja**. Lényege az individualista (**vagy családi**) jellege. „**Mindenki a saját vakációját tervezi, oda megy, ahová akar, azt csinálja, amit akar**”. A **sábat** ezzel szemben alapvetően kollektív.

„**Te, fiad és leányod, férfi és női szolgád, ökröd, szamarad, egyéb állataid és a kapuidban lakó jövevény.**” (5Mózes 5:14)

Ez nyilvános, közös, mindannyiunk tulajdona. A nyaralás árucikk. Megvesszük. A **sábat** nem olyasmi, amit megveszünk. Mindenki számára ugyanolyan feltételekkel elérhető: „**Mindenki számára előírt, mindenki számára élvezhető.**” Egyénileg vagy családonként nyaralunk. A **sábátot** közösségként ünnepeljük.

Valami hasonló igaz a **zsinagógára** is - a zsidó intézményre, amely a maga korában egyedülálló volt, és amelyet végül a **kereszténység** és az **iszlám** vett át a **templom** és a **mecset** formájában. Fentebb már említettük **Robert Putnam Bowling Alone című könyvében** kifejtett érvelését, miszerint az amerikaiak individualistábbá válnak. Elveszett a „**társadalmi tőke**”, vagyis azok a kötelékek, amelyek összekötnek bennünket a közjóért való közös felelősségben. **Egy évtizeddel** később **Putnam** felülvizsgálta tézisé: szerinte a társadalmi tőke még mindig létezik, és megtalálható a **templomokban** és **zsinagógákban**. Az **istentiszteletek**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ר

Rabbi Jonatan Sacks: A szociális állat

rendszeres látogatói - így mutatták ki kutatásai - másoknál nagyobb valószínűséggel adakoznak jótékony célra, vesznek részt önkéntes munkában, adnak vért, töltenek időt egy depressziós emberrel, kínálnak helyet egy idegennek, segítenek valakinek munkát találni, és a polgári, erkölcsi és emberbaráti aktivizmus számos más intézkedése. Ők egész egyszerűen közhasznúbbak, mint mások. Az önzetlenség legpontosabb előrejelzője az **imaházba** járás, pontosabban, mint bármely más tényező, beleértve a nemet, az iskolai végzettséget, a jövedelmet, a fajt, a régiót, a családi állapotot, az ideológiát és az életkort.

Megállapításai közül a leglenyűgözőbb, hogy a legfontosabb tényező a vallási közösséghez tartozás. Kiderült, hogy nem az a lényeges, hogy miben hiszel. A kutatási eredmények azt mutatják, hogy egy ateista, aki rendszeresen jár egy imaházba (esetleg a házastársa vagy gyermeke kíséretében), nagyobb valószínűséggel vállal önkéntes munkát egy ingyen könyhán, mint egy buzgó hívő, aki egyedül imádkozik. A kulcstényező ismét a közösség.

Ez lehet a vallás egyik legfontosabb funkciója a **szekuláris** korban, nevezetesen a közösség életben tartása. Legtöbbünknek szüksége van a közösségre. Társas állatok vagyunk. Az evolúcióbiológusok nemrégiben azt sugallták, hogy a **Homo sapiens** által képviselt hatalmas **agyméret-növekedés** kifejezetten azért történt, hogy minél kiterjedtebb szociális hálózatokat tudjunk kialakítani. Az emberi képesség, hogy nagy csapatokban tud együttműködni - és nem az ész ereje - az, ami megkülönböztet minket más állatoktól. Ahogy a **Tóra** mondja, nem jó egyedül lenni.

A legújabb kutatások mást is kimutattak. Az, hogy kivel társulsz, nagy hatással van arra, hogy mit teszel és mivé válsz. **Nicholas Christakis** és **James Fowler 2009**-ben statisztikailag elemezte egy **5 124** alanyból álló csoportot és az **53 228** baráti, családi és munkatársi kapcsolataikat. Azt találták, hogy ha egy barátod elkezd dohányozni, az jelentősen (**36 százalékkal**) valószínűbbé teszi, hogy te is elkezdesz dohányozni. Ugyanez vonatkozik az ivásra, a karcúságra, az elhízásra és sok más viselkedési mintára is. olyanok leszünk, mint azok, akikhez közel állunk.

A **Dartmouth College 2000**-ben végzett, diákok körében végzett tanulmánya szerint, ha egy szobában laksz valakivel, akinek jó tanulási szokásai vannak, az valószínűleg növeli a saját teljesítményedet. Egy **2006**-os **princetoni** tanulmány kimutatta, hogy ha a testvérednek gyereke van, az **15 százalékkal** valószínűbbé teszi, hogy neked is lesz a következő két évben. Létezik olyan dolog, hogy „**társadalmi fertőzés**”. A barátaink mélyen befolyásolnak minket - ahogyan azt **Maimonidész** is megállapítja törvénykönyvében, a **Misné Tórában**.

Ami visszavezet minket **Mózeshez** és **Vajakhelhez**. Azzal, hogy **Mózes** a közösséget a vallási élet középpontjába helyezte, és otthont adott neki térben és időben - a zsinagógában és a **sábátban** -, megmutatta a közösség jótékony hatalmát, ahogyan az **Aranyborjú** epizódja megmutatta a kártékony hatalmát. A zsidó spiritualitás nagyrészt mélységesen közösségi. Innen a zsidó hit definíciója: a magányunk megváltása.

Raj Tamás:

Bibliaiskola

„MÓZES ARCA SUGÁRZOTT”

Ki ne ismerné Michelangelo híres Mózes-szobrát, amelyen Mózes arcát szarvak díszítik? Ami ki tudja, honnan ered ez a különös ábrázolás, hogyan kerültek szarvak a zsidó nép hajdani vezérének fejére?

Amikor **Mózes** másodszor jött le a **Szináj** hegyéről, hogy átadja a népnek az immár újraírt kőtáblákat, arca fénylett az **isteni** dicsőségtől, noha ő maga ezt észre sem vette. **„S történt, amikor lejött Mózes a Szináj hegyéről, s a hegyről leszállva a tanúság két táblája Mózes kezében volt, nem tudta, hogy arcának bőre sugárzott, mivel Őhozzá szolt”** (Mózes II. könyve, 34. fejezet 29. vers). A különös jelenség magyarázata nyilván az **isteni dicsfény** (héberül a **sekhina**) jelenléte, de kapcsolatba hozhatjuk azzal a korábban már általunk közölt véleménnyel, miszerint az Eden-kertben az embernek fényruhája volt. **(Itt is, a szövegben Mózes bőre, héberül or szerepel, míg ugyanez a szó aleffal írva fényt jelent!)**

A nép megrettent a látványtól, és nem mertek **Mózeshez** szólni, ezért aztán a népvezér fátylat helyezett arcára, amelyet csak akkor vett le, amikor **Istenhez** szolt. **„S meglátta Áron és Izrael fiai mind Mózeset, s bizony, arcának bőre sugárzott, és féltek hozzálépni... Látták Izrael fiai Mózes arcát, hogy sugárzott Mózes arcának bőre, visszatette Mózes a fátylat arcára, amíg be nem ment (a frigládához), hogy beszéljen Véle”** (ugyanott, 30. és 35. vers).

A héber **keren** szó **szarvat** és **sugarat** egyaránt jelent, ennek igéje azonban (**ká-rán**) egyértelműen a sugárzás folyamatára utal. A **latin Vulgata** összeállítója, **Jeromos** azonban nyilván azért is tévedett, mert latinul a héber szóra hangzó **cornu** szintén **szarvat** jelent. A szarv egyébként kétségtelenül a dicsőség, az erő és a hatalom jelképe, ennek emlékét őrzi a magyarban a szólásmondás, amelyet arra az emberre használunk, akit megfosztanak a hatalmától, vagyis **„letörik a szarvát”**.

Láthatjuk tehát, hogy **Mózes** **„szarvai”** csupán egy fordítói tévedés eredményei, s hogy közismert ábrázolásain csupán ezért látunk szarvakat. **Michelangelo** persze sejtette a szöveg eredeti értelmét, ezért sugárnyalábból alakította ki **Mózes** **„szarvát”**.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (ÉZSAU ÉS JÁKOB) MAI SZEMMEL XII.

JÁKOB ÉS ÉZSAU

Izsák végrehajtotta a feladatát, **Ézsau** helyett **Jákobot** áldotta meg az elsőszülöttnak járó áldással, ezért az **Örökkévalónak** már nem volt szüksége további szolgálataira. Levette **Izsákról** a betegséget, és visszaadta a szeme világát, reggel teljesen egészségesen ébredt. Kinyitotta a szemét, tökéletesen látott. Azonnal kisietett az állataihoz ellenőrizni, hogy minden rendben van-e velük. Boldogan és egészségesen élt még évtizedeken keresztül.

A TÖRTÉNET JÁKOB SZERINT

Az utam végére megérkeztem **Hárán** város határához. Itt egy kútnál a pásztorok itatták juhaikat. Szóltam hozzájuk:

„Testvéreim! Ismeritek Lábánt, Náhor fiát? Ők feletek: Íme, leánya Ráhel éppen jön a juhokkal.”

Az első pillanatban, amint megláttam **Ráhelt** szerelmes lettem belé. Erre vártam egész életemben, ezért nem mentem el **Ézsauval** a hettita lányokhoz hetyezni. Nem is tudom mi történt velem, én, aki még soha életemben nem közeledtem egyetlen leányhoz sem, most elindultam Ráhel felé és szó nélkül megcsókoltam.

„És megcsókolta Jákob Ráhelt, fölemelte hangját és sírt. És megmondta Jákob Ráhelnek, hogy ő atyjának vére és hogy Rebekának a fia.”

A meghatottságtól elkezdtek potyogni a könnyeim. Úgy éreztem, hogy **Ráhel** is hasonlóan érez irántam. Otthagytam a kútnál a juhait, és rohant haza közölni a hírt a családdal, hogy megérkezett az unokatestvére, **Jákob**. Én összetereltem a nyáját és elindultam velük **Ráhel** nyomában. **Lábán** elém jött, átölelt és megcsókolt, én pedig elmeséltem a nagybátyámnak az utazásom célját. Édesanyám **Rebeka**, az ő testvére küldött ide, hogy válasszak feleséget magamnak a családból. Megérkeztünk a házához, ott bemutatott a családjának, és egy hónapon keresztül vendégül látott, mint szeretett rokonát. **Lábán** szava volt a törvény, a fiai a leányai és mindenki, aki a házhoz tartozott szó nélkül engedelmeskedett a parancsainak. Nagyon elcsodálkoztam azon a dolgon, hogy ebben a házban a rokonaim még mindig bálványimádók. Hiába meséltem nekik az **Örökkévalóról**, ők meghallgattak, de bálványimádók maradtak. Eltelt egy hónap és leültünk komolyan tárgyalni, így szól **Lábánt**:

„Bizony csontom és húsom vagy te! Azért, mert testvérem vagy, ingyen szolgálj-e engem? Mondd meg nekem, mi legyen a béred? Szolgállok neked hét évig Ráhelért, a kisebbik leányodért.

LITTNER GYÖRGY: AZ IKREK (JÁKOV ÉS ÉZSAU) MAI SZEMMEL XII.

És felelt Lábán: Jobb, ha neked adom, semhogy más férfinak adjam, maradj nálam.”

Ezzel az üzlet megkötött. Volt egy idősebb leánya is **Lábánnak**, aki szintén nagyon szép és csinos volt, az egyetlen hibája a szeme, amely bandzsított. Jó barátságba lettünk az egy hónap alatt, de nem volt meg köztünk a kémia úgy, mint **Ráhellel**, akivel, ha egymás közelébe kerültünk, azonnal fellángolt a szerelmünk.

Gyorsan elrepült a hét esztendő, szabad időmben sokat sétáltunk szerelmesen **Ráhellel**, terveztük a boldog jövőt. A nagybátyám **Lábán** elé álltam és kértem a megszolgált jutalmamat: **Ráhelt**. **Lábán** beleegyezett, de egy hatalmas lakodalmat szervezett, nem adhatja csak úgy oda a leányát, meg kell adni annak a módját. Összegyűjtötte a város apraja, nagyját, volt bőven étel és ital, én ültem a főhelyen, mellettem a gyönyörű feleségem **Ráhel**. Nagy beszédek hangzottak el éltetve az ifjú párt és erre mindig inni kellett. Én soha életemben nem ittam szeszes italt, de most muszáj volt. Nemigen ízlett, de megittam. Kezdett szédülni a fejem, egyre rosszabbul éreztem magamat. Végül **Lábán** fiai vittek be a házba, rogyadozó lábakkal, **Ráhel** szobájába, hogy megtörténjen a nászéjszaka. Lefektettek az ágyra, kicsit félve vártam **Ráhelt**, hiszen én még sohasem voltam nővel, és az italtól is rosszul éreztem magam, kótyagos volt a fejem. Sötét volt nem égett gyertya, már majdnem elaludtam, amikor megérkezett a feleségem, aki szótlanul lefeküdt mellém. Megtörtént a dolog, egyszerűbb volt, mint hittem, nem szóltunk egy szót sem, majd hamarosan elaludtunk.

Reggel a nap első sugarára kinyitottam a szemem, és döbbenten vettem észre, hogy **Ráhel** helyett a nővére **Lea** fekszik mellettem, vele töltöttem el az éjszakát. Rohantam **Lábánhoz**, és felelősségre vontam:

„Mit tettél velem? Nem Ráhelért szolgáltam-e nálad, miért csaltál meg? És mondta Lábán: Nem szokás nálunk, hogy odaadják az ifjabbikat az idősebbik előtt. Töltsd ki ennek a hetét, akkor odaadjuk neked amazt is azért a szolgálatért, amelyet szolgálsz nálam még hét évig.”

Gondolkodás nélkül beleegyeztem, mert annyira szerettem **Ráhelt**, hogy nem volt érte sok a kétszer hét év szolgálat.

A következő számban folytatjuk a kalandot....

Zsidóüldözések: A középkori zsidóüldözések Európában II.

A Kr. u. 1. században körülbelül ötmillió zsidó élt a Földön, számuk a 14. század végére mintegy másfél millióra csökkent. Kr. u. 70-ig még létezett zsidó állam, 1500-ra ennek már nyoma sem volt, viszont kiűzték őket Angliából, Franciaországból, Spanyolországból és Portugáliából, Itália és Németország számos vidékéről, városából. A 11. század vége és a 16. század közti időszak az európai zsidóság történetének első „sötét korszaka”.

Az európai zsidók helyzete

Az európai zsidók helyzete a 11. század közepéig általában viszonylag jó volt, azzal együtt, hogy közösségeiket a keresztény eszme alapján integrálódó Európában idegen testnek tekintették. Ipart űztek, kereskedtek, nem egy helyen földet műveltek és fegyvert is hordhattak. A távolsági kereskedelemben jelentős szerepet játszottak. Ennek az évezredes hagyomány mellett (már a Krisztus születése körüli időkben is léteztek zsidó kereskedelmi telepek) fontos tényezője volt az is, hogy az egymással kapcsolatokat tartó hitközségek hálózata Európa nagy térségeit lefedte. Nem elhanyagolható az sem, hogy ekkor – az egyházon és az államapparátusokon kívül – a zsidóság volt az írásbeliség letéteményese, hiszen vallási előírásuk az írni-olvasni tudás. A 11. század végétől azonban helyzetük fokozatosan romlott: a kereszties hadjáratoknak ezrével estek áldozatul, az egyre erősödő katolikus egyház is általában ellenségesen tekintett rájuk. Lépésről-lépésre kiszorították őket a földművelésből és az iparból, csak azt a tevékenységet hagyva meg nekik, amit a középkor keresztény erkölcsse gyanakvással figyelt: a kereskedelmet, és elsősorban a pénzügyleteket, az uzsorát. A 4. lateráni zsinat (1215) döntéseinek értelmében megkülönböztető viseletet (csúcsos süveget és sárga foltot) voltak kötelesek hordani és eltiltották őket a közhivataloktól is.

A keresztények szemében különös zsidó szokások termékeny táptalajt biztosítottak az olyan babonáknak és tévképzeteknek, melyek szerint a zsidók keresztény gyermekek vérért használják fel szertartásaikhoz. A középkori Európa első vérvádja az angliai Norwich-ban ütötte fel a fejét, ahol egy William nevű kisfiú haláláért kárhoyztatták a zsidókat. (Jellemző az esetet körülvevő hisztériára, hogy Williamet – aki a vérvád hangoztatói szerint sem volt több, mint egy jó módú gazda kisfia - később szentté avatták.) A zsidókat csak a helyi hatóságok erőteljes fellépése mentette meg a lincselni készülő tömegtől. Ettől kezdve a középkori Európában, ha egy keresztény kisgyerek eltűnt vagy gyanús körülmények meghalt, sokszor előfordult, hogy a zsidókat vádolták rituális (vallási gyökerű) gyilkossággal. Egy másik gyakran hangoztatott vád volt, hogy a zsidók ellopják a megszentelt ostyát, amely a keresztény hit szerint Jézus testét jelképezi, és döfködik, szurkálják, hogy „újrajátszák” Krisztus megölését. Az ún. ostyavád abból a keresztény vélekedésből fakadt, hogy a zsidók, mint nép, egyetemesen felelősek Krisztus haláláért.

Zsidóüldözések: A középkori zsidóüldözések Európában II.

Az Ibériai félsziget

Az **Ibériai félsziget** (a mai **Spanyolország és Portugália**) középkori történelmét a **keresztény-mohamedán** szembenállás határozta meg. A **8. században** az **iszlám seregek** majdnem az egész félszigetet elfoglalták. Ezt követően a **keresztények** lépésről lépésre visszaszerezték területeiket, ezt az – évszázadokig tartó – folyamatot nevezzük **reconquistának** (**visszahódítás**). A **mohamedán** államokban a **zsidók** helyzete általában jó volt, a **toleráns arab hatalom** külön adót vetett ki rájuk és a **keresztényekre**, de ettől eltekintve szabadon élhettek. Ez megváltozott, amikor a **11. században** a **keresztény előrenyomulásra** válaszul az **ibériai** mohamedán területeken **észak-afrikai berberek** vették át a hatalmat, akik fanatikus **iszlámhívők** voltak. Bár a **zsidók** helyzete általában romlott, egyes képviselőik változatlanul fontos közéleti szerepet játszottak. A **granadai Smuel ibn Nagréla** például az uralkodó jobb keze és hadvezére volt, tehetős polgár és ismert tudós. Fia, **Joszéf** örökölte apja tisztét.

Ő már nem volt képes megfelelően lavírozni a kényes **granadai** helyzetben, ahol az uralkodó berber **mohamedánok** és az azonos vallású, de eltérő etnikumú és társadalmi helyzetű arabok között komoly feszültségek keletkeztek. **Joszéf** ráadásul állítólag fennhéjázó viselkedésével és a **zsidó** érdekek túl határozott képviselésével is kivívta a **mohamedánok** haragját. A feszültség **1066 decemberében** jutott forrpontra: **Joszéf** házáat az arab lakosság megrohmozta, őt magát megölte. Ezután sorra kerültek a **granadai zsidók** is, aznap **1500 családot mészároltak le**.

A visszahódított területeken keresztény államok jöttek létre. Itt a **zsidók** az egyre erősödő királyi hatalom „**szolgái**” lettek. Az uralkodóval kötött szerződés értelmében közvetlenül neki fizettek adót, ennek fejében autonómiát és védelmet kaptak. A **királyoknak** szükségük volt a **zsidó elite**. A mohamedán területeken szerzett közigazgatási és diplomácia tapasztalatuk, nyelvtudásuk a keresztény uralkodók nagy segítségére volt államaik megszervezésében, és a muszlimokkal folytatott tárgyalások vagy csatározások során. A **zsidókat** ellenségnek tekintő, térítő katolicizmus egyre erősödött, ezzel nőtt a tömegek zsidóellenessége és az **uralkodókra** nehezedő nyomás is, hogy bánjanak szigorúan a **zsidókkal**. Ráadásul a városi középrétegek kialakulásával az uralkodó számára fontos, már említett **zsidó** ismeretek is vesztek értékükből, hiszen egyre több **keresztény** is el tudta látni ezeket a feladatokat.

A **spanyol zsidók helyzete egyre romlott**, végül az **1391-ben** kirobbanó erőszakhullám több tucat közösséget pusztított el. A pogrom-sorozat **Sevillában** indult. Négy olyan tényező is jelen volt, amelyek együtt kiterjedt erőszakhullámot eredményezhetnek.

Folytatjuk...

TALMUDI FOGALMAK XXXI. RÉSZ

טִּרְפָּא

174. Tirpá – Végrehajtási végzés: az a dokumentum, mely feljogosít a kölcsönt felvett adós által eladott tulajdon elkobzására. Amennyiben egy adós az általa felvett kölcsön biztosítékául zálogba adja tulajdonát a hitelezőnek és ezt a szerződésben is rögzítik, a hitelező még abban az esetben is elkobozhatja a tulajdont a visszafizetés fejében, ha azt már eladták egy harmadik személynek, amennyiben az adósnak nincs más olyan forrása, amelyből visszafizethetné a kölcsönt. A **tirpá** a bíróság által hitelesített irat, ami feljogosítja a hitelezőt az ilyen tulajdon elkobzására. Ilyen esetekben az a személy, aki az adóstól megvette a tulajdont, a visszafizetést csak attól várhatja el, aki neki ezt eladta.

טוֹפֵס

175. Tofesz – Űrlap, dokumentum üresen hagyott része. Egy jogi dokumentum azon része, amely az iratnak megfelelő szabványos kifejezéseket tartalmazza ugyan, de még nem töltöttek ki a **toref**-nek nevezett szükséges adatokkal (**pontos név, dátumok stb.**).

טְרֵפָּה

176. Tréfá – Egy vadállat által széttépett, vagy komoly szervi betegségben szenvedő, illetve rendellenességgel született állat. Halachikus szempontból, tréfának számít egy élő kóser állat vagy madár, amely olyan sebtől vagy betegségtől szenved, ami tizenkét hónapon belül a pusztulását okozza. Az ilyen állatot még a megfelelő **rituális vágás (schitá)** után is tilos elfogyasztani. **Bölcseink** részletesen leírják azokat a lehetséges betegségeket és rendellenességeket, melyek egy állatot **tréfá**-vá tesznek. A legtöbb esetben nem követelmény, hogy a helyesen levágott állat szerveit az ilyen rendellenességek vonatkozásában megvizsgálják, ez alól csak a tüdő képez kivételt. Mivelhogy a sérülések és az összenövések gyakoriak a tüdőben, ezért azt rendszerint megvizsgálják. A **tréfá** fogalmát azokra az emberekre is alkalmazzák, akik halálos sebtől vagy rendellenességtől szenvednek. Bizonyos esetekben, így például a gyilkosságra és a tanúvallomásra vonatkozó törvények esetében, más törvények vonatkoznak ilyen emberekre, mint az egészségesekre. Átvitt értelemben **táref** („tréfli”) minden tisztátalan – **nem kóser** – állat, madár és hal vagy akár tiszta állat, amit nem vágta le rituális módon, illetve nem **kóseroltak** ki az előírások szerint.

טְבִיחָה וּמְכִירָה

177. Tvichá umchirá – Szó szerint: Levágja és eladja. Ha valaki ellop egy ökröt vagy bárányt, majd levágja vagy eladja az állatot, a tulajdonosnak az ökör értékének ötszörösét, a bárány értékének pedig négyszeresét kell visszafizetnie (**lásd még: Árbáá váchámisá**). A tolvajnak ezt a bírságot abban az esetben is meg kell fizetnie, ha nem személyesen adta el vagy vágta le az állatot, hanem csak meghagyta másnak, hogy így tegyen. Ez azok közé a ritka esetek közé tartozik, amikor a **Tóra** szerint az ember felelősséggel tartozik beosztottjai tetteiért.

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FUVÁROS ZSINAGÓGA

ה'ב

NAGY FUVÁROS UTCAI TEMPLOMKÖRZET IMAREND 2024. MÁRCIUS 1. – 31.

1.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.11	7.00	17.15	21.
2.	szombat	KI TISZÁ	Vége: 18.17	8.00	17.30	22.
3.	vasárnap			8.00	17.15	23.
4.	hétfő			7.00	17.15	24.
5.	kedd			7.00	17.15	25.
6.	szerda			7.00	17.15	26.
7.	csütörtök	<i>Jom Kippur Kótajn</i>		7.00	17.15	27.
8.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.21	7.00	17.30	28.
9.	szombat	VÁJÁKHÉL - Újhold hirdetés SÁBÁT S'KÁLIM	Vége: 18.27	8.00	17.45	29.
10.	vasárnap	<i>Újhold 1.</i>		8.00	17.30	30.
11.	hétfő	<i>Újhold 2.</i>		7.00	17.30	1.
12.	kedd			7.00	17.30	2.
13.	szerda			7.00	17.30	3.
14.	csütörtök			7.00	17.30	4.
15.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.31	8.00	17.30	5.
16.	szombat	PKUDÉJ	Vége: 18.37	8.00	17.45	6.
17.	vasárnap	ZÁJIN ÁDÁR		8.00	17.45	7.
18.	hétfő			7.00	17.45	8.
19.	kedd			7.00	17.45	9.
20.	szerda			7.00	17.45	10.
21.	csütörtök	ESZTER BÖJTJE	Vége: 18.29	7.00	17.45	11.
22.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.41	7.00	17.45	12.
23.	szombat	VÁJIKRÁ SÁBÁT ZÁCHOR MÖGILÁ OLVASÁS KEZDETE	Vége: 18.47	8.00	18.00	13.
24.	vasárnap	PURIM		8.00	18,00	14.
25.	hétfő	SUSÁN PURIM		7.00	18.00	15.
26.	kedd			7.00	18.00	16.
27.	szerda			7.00	18.00	17.
28.	csütörtök			7.00	18.00	18.
229.	péntek		Gyertyagyújtás: 17.51	8.00	18.00	19.
30.	szombat	CÁV	Vége: 18.58	8.00	18.15	20.
31.	vasárnap	NYÁRI IDŐSZÁMÍTÁS KEZDETE		8.00	19.00	21.

Á
D
Á
R
I.

Á
D
Á
R

II.

Ismeretlen zsidók nyomában LXXVIII. Málnai Béla

Málnai Béla, született **Manheimer Béla** (Budapest, 1878. december 14. – Budapest, Terézváros, 1941. augusztus 31.) magyar építész, díszlettervező. A modern magyar építőművészet egyik jelentős alkotója.

Manheimer Henrik sütőmester és **Markbreit Róza** gyermekeként született izraelita családban. 1901-ben szerzett építészoklevelet a **budapesti József Műegyetemen**. Előbb **Lechner Ödön**, majd **Lajta Béla** tanítványa volt. Később társult **Haász Gyulával**. Irodájuk az **első világháború** kitöréséig a haladó szellemű magyar építészet figyelemre méltó alkotásainak egész sorát tervezte. 1908 és 1911 között **A Ház** című lap szerkesztője volt. Fő művének a **Budapest V. ker. Nádor u. 6. sz. alatti volt Cseh-Magyar Iparbank (ma OTP)** iroda- és bérházának épületét tartják, amelyet **Haász Gyulával** közösen tervezett 1912-ben. A bankhelyiségekkel ellátott lakóépületet a modern magyar építészet egyik úttörő munkájának tartják. 1919-ben, a **Tanácsköztársaság** idején műegyetemi tanárrá nevezték ki az újonnan szervezett ipari és gazdasági építészeti tanszékre. A **Tanácsköztársaság** bukása után, 1921-ben, kinevezését hatályon kívül helyezték. Későbbi művei – megélhetési okokból is – visszakanyarodtak a hagyományos formákhoz, a neobarokk építészet műveléséhez (pl. a **Budapest V. kerületi Kossuth Lajos tér északi oldalán álló volt MÁK (Magyar Általános Kőszénbánya) bérház stb.**). Az 1920-as években a **budapesti Vígszínház** díszlettervezője volt; néhány díszlettervét az **OSZK Színháztörténeti Osztálya** őrzi.

Ebből az alkotó periódusából fő műve a **budapesti Kossuth Lajos tér északi határfalát képező, hatszintes bérház (1927)**. Homlokzatát övpárkányok három szintre osztják. Hangsúlyosak a **sarokkrisztalitok**, mindegyiket négy ión oszlop tagolja, s szobrok díszítik. Ami a **sarokkrisztalitok** helyzetét és arányait, valamint íves földszinti nyílásait illeti, hasonló megoldás található **Málnainak** még 1913-ban, a **Magyar Kereskedelmi Csarnok Szabadság** téri épületéhez készített, de meg nem valósított tervén. A **Kossuth Lajos téri bérház Málnai** életművében a legnagyobb volumenű, és egyúttal városképileg is legexponáltabb alkotás. Hogy teljesen a megbízó, a **Magyar Általános Kőszénbánya Rt.** maradi igényének köszönhető-e az eklektikus homlokzat vagy a környezet historizáló jellege is befolyásolta az építést, nehéz lenne megmondani. Feltehető, hogy maga **Málnai** is, s pályatársai közül még jó néhányan, húsz évvel korábbi formakísérleteiket eredménytelennek tartották. Nem korábbi lelkesedésüket becsülték le, hanem feladták a reményt, hogy újításait és eredményeiket a társadalom méltányolja és elfogadja.

Málnai kitartott a **Kossuth Lajos téri** építkezést követően is jó néhány évig az eklektika mellett. **Szarvas Gábor úti villája** ugyanabban az évben készült, mint a **Kossuth téri bérház**; az 1931-ben tervezett **Orló utcai Mende-villa** még mindig historizáló hatást keltő, íves oszlopállásokkal támasztja alá az egyébként már az új építészet felé tekintő homlokzat teraszát. A **II. kerületi Virág árok** és **Branyiszkó utca** sarkán épült **Ellinger-villá-t** 1936-ban tervezte. Itt egyértelműen tiszta **baubaus-hangulat** uralkodik - még ha a kissé érzelmesebb iránya is. Az épületet 2006-ban **Hild György** tervei alapján átalakították és kibővítették.

1912. szeptember 22-én Budapesten házasságot kötött **Vajda Zsigmond** és **Stern Berta** lányával, **Vilmával**.

Sírja Budapesten, a **Kozma utcai izraelita temető** (1/A parcella 8. sor, 16. sír).

Forrás: (wikipedia)

MEGHÍVÓ

TEMPLOMKÖRZETÜNKBEN

**2024. MÁRCIUS 8.-ÁN DÉLUTÁN 16:30
ÉS 17:30 KÖZÖTT PÓTVÁLASZTÁST
TARTUNK.**

**A FÖLDSZINTI KISTEMPLOMBAN
MEGJELENÉSÜKRE FELTÉTLEN
SZÁMÍTUNK, MINDENKIT
SZERETETTEL VÁRUNK.**

ELÖLJÁRÓSÁG

**PÉNTEKEN AZ IMÁDKOZÁS KERETÉ-
BEN FELAVATJUK SMULOVICS RÓ-
BERT ÚR EMLÉKTÁBLÁJÁT, MAJD AZ
IMÁDKOZÁS UTÁN A CSALÁD KIDUST
AD EBBŐL AZ ALKALOMBÓL, MINDEN-
KIT SZERETETTEL VÁRNAK.**

SMULOVICS CSALÁD

FUVARPRESS

Izraelben fogják gyártani az IDF fegyvereit

Arzenáljának jelentős átalakítását tervezi az IDF. Ennek érdekében a védelmi minisztérium pályázatot írt ki több tízezer gyalogsági fegyver beszerzésére, amelyeket három helyi fegyvergyártótól terveznek beszerezni: a Silver Shadow-tól, amely a Tavor elsődleges gyártója, az Emtan-tól, amely az MZ-4 gépkarabélyokat gyártja és az Israel Weapon Industries-tól, amely az Arad-ot.

Az IDF által végzett széles körű tesztelési folyamatot követően e gyártók közül kettőt hirdetnek ki győztesnek a pályázaton – írja a Ynet.

Az új fegyverek a széles körben használt amerikai M4-en alapulnak majd. Következésképpen az izraeli gyártású Tavorokat, amelyeket eredetileg az amerikai fegyverek helyettesítésére szántak közel két évtizeddel ezelőtt, de csak három gyalogsági dandárnál (Givati, Golani és Nahal) rendszeresítették, fokozatosan kivonják a szolgálatból.

Átmeneti megoldásként a Tavorokat átcsoportosítják a nem gyalogsági egységekhez, például a páncélos alakulatokhoz, a tüzérséghez és esetleg a műszaki egységekhez. Ezenkívül a meglévő fegyverek háború során bekövetkezett elhasználódása miatt mintegy 20 ezer darab amerikai M4-re és további 300 ezer Tavorra adtak le rendelést.

A védelmi minisztérium hangsúlyozza, hogy a pályázatot elnyerő két izraeli gyártónak szigorú feltételeknek kell megfelelnie.

„Alapos kutatást végeztünk a témában és összehasonlító kísérleteket a Givati, Kfir és Netzah Yehuda dandárok katonáival, hogy megbizonyosodjunk arról, hogy ez nem csak a parancsnokok megérzése. A lőtéren végzett tesztek során megfigyeltük, hogy át kell térnünk az egységes fegyverrendszerre, mert jelentős hiányosságok mutatkoztak, főként a tartalékos zászlóaljknál, amelyek különböző egységek katonáiból állnak, akik közül egyesek a Tavor-t, mások az M4-est használták” – nyilatkozta a Ynetnek a haderő fejlesztéséért felelős egyik magas rangú tiszt.

„Célunk, hogy az Egyesült Államoktól kapott új M4-es puskákat még ebben az évben kiosszuk a Givati és Golani dandárok számára, lehetővé téve számukra, hogy megismerkedjenek és elkezdjék használni ugyanazt a fegyvertechnológiát, amelyet végül Izraelben fognak gyártani.”

A mostani törekvés, hogy a hazai gyalogsági fegyverekre támaszkodjon, az izraeli hadsereg harmadik kísérletét jelenti az elmúlt évtizedekben, az 1970-es és 1980-as években a Galil és a 2000-es évek elején bevezetett Tavorok után (egyik fegyver sem teljesítette az eredeti elvárásokat).

A megmaradt fegyvereket, valamint az IDF által fokozatosan kivont M4-eseket a hadsereg újonnan létrehozott vészhelyzeti raktáraiba fogják szállítani.

Hasonló folyamat zajlik a légierőnél is: tervben van már az izraeli gyártmányú precíziós bombák első gyártósorainak létrehozása, ami változást jelent a korábbi, az amerikai gyártmányú bombákra való támaszkodással szemben.

Forrás: (neokohn)

Heti Jahrzeit:

Rav Zvi Yehuda Kook

III. rész

Ebben az összefüggésben **Zvi Kook** kiterjesztette apja és kabbala-tanítványtársa, **Harlap** elképzeléseit, akik ellenséges szemléletet képviseltek a pogányokkal szemben, és azt állították, hogy a világ népeinek meg nem adása **Izraelnek** a vesztüket fogja okozni. **Kook** ezt a zsidó nacionalizmust valójában kozmopolitának tekintette, abban az értelemben, hogy a világ megváltása **Izraeltől** függ, és ez a gondolat befolyásosnak bizonyult a korai **Hapoel HaMizrachi** gondolkodóira.

Kook a modern **Izrael Állam** megalapításában a zsidó nép megváltásának (**Atalta de-geulah**) fontos lépését látta. Sok **Tóra-tudós** a megváltást egy jövőbeli korszakként képzelel el, amely már a kezdetektől fogva teljességre érkezik, és nem egy folyamatos folyamat. „**Kook azt állította, hogy a folyamatot az izraeli mezőgazdaság fejlődésében mutatták ki, ahol minden paradicsomot és banánt "szentséggel" ruháztak fel.** Ezt az elképzelést az (**Ezékiel 36:24-28-ra** alapozta: **De ti, Izrael hegyei, ágakat teremtek és gyümölcsöt teremtek népemnek, Izraelnek, mert hamarosan hazatérnek**), és **Rási** glosszája arra, ahogyan ezt **Rabbi Abba** a **Szanhedrin 9**-ben a **Végre** utaló jelként értelmezte. **Rási** így ír: „**Amikor Izrael földje szépen meghozza gyümölcsét, akkor közel van a Vég, és nincs több [a] kinyilatkoztatott Végnél (ennél)**”.

Tanítványa, Eliyahu Avichail rabbi szerint, aki **1975**-ben megalapította az **Amishav** nevű bevándorló szervezetet, maga **Kook** tanácsolta neki, hogy keresse meg a gyökereikkel kapcsolatukat elvesztett zsidók szétszórt közösségeit, készítse fel őket a megtérésre (**giyur**), és segítse elő a „**visszatérésüket**” **Izraelbe**. Ilyen elvesztett zsidókat, a **Tíz Elveszett Törzs** feltételezett maradványait vélte felfedezni Indiában és **Nepálban**, olyan **tibeti-burmai** népek között, mint a **mizo** és a **hmar**. Bár kezdetben „**örültnek**” tartották, **Avichailnak** sikerült elérnie, hogy - miután ezeknek a népeknek a **Bnei Menashe** etnikai nevet adta - mintegy kétezer embert **Izraelbe** telepítettek át, különösen a palesztin **Hebron** városához közeli **izraeli településre**, nevezetesen **Kiryat Arbába**, emberbarát támogatója, **Irving Moskowitz** pénzügyi támogatásával.

A kereszténységgel szembeni ellenségesség

Bár saját apját sokáig a zsidó **messianizmus antinomista** irányzata csábította, az első világháború arra a következtetésre juttatta, hogy a **kereszténység anti-nomista** diszpenzációjában rejlik a korabeli gonoszság nagy forrása. **Zvi Kook**

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

ב"ה

Heti Jahrzeit:

Rav Zvi Yehuda Kook

III. rész

ideológiáját, amely apja „**intenzív gyűlöletét**” vagy teológiai megvetését tükrözi, a kereszténységgel szembeni határozott ellenségesség jellemzi, amelyet „**Izrael elleni büntettnek**”, „**Izrael szemetének**” tekintett, egy olyan kép, amely a **talmudi** hagyományokat idézi, amikor **Jézust**, „**Izrael bűnözőjét**” (**poshea Izrael**) ürülékben főzik. A kereszténység a bálványimádás egy formája, a zsidók istenségének káromlása. Nem volt hajlandó visszalépni attól az antiszemita felfogástól, hogy a zsidókat terheli a felelősség **Jézus** keresztre feszítéséért. Nyilvánvalóan ez volt az egyik módja annak, hogy elutasítsa a diaszpórában élő zsidóknak tulajdonított áldozati mentalitást.

Ezzel kapcsolatos véleményét **1952**-ben kezdte felvázolni, miután arra a következtetésre jutott, hogy **Izrael** megalapítása háborút jelent a nyugati kereszténység ellen. **Két évezredes** forrásokban, például a **Toledot Jeshuban** kritikátlanul turkálva, felelevenítette a keresztényellenes polémia hagyományát, amely egyes kritikusok szerint több mint egy évezrede nem látott példát. E hozzáállás fő pontjai azt állítják, hogy a kereszténység zsidó eretnokség; hogy míg a **keresztény Isten halott**, a **zsidó Isten él**. Azt állította, hogy a **rabbini irodalomban** a **min/minim** hitehagyottak kifejezés valóban a **keresztényeket** jelölte.

Amikor a **Vatikán 1973**-ban **Golda Meir** látogatása alkalmából kitűzte az **izraeli zászlót VI. Pál pápánál**, **Kook** gúnyolódott a **pápán**, mint egy **öreg galakh (borotvált, azaz tonzúrák keresztény pap)**, aki szemérmetlenül felemeli a **kereszténység** pusztulását jelképező szimbólumot. **Izraelt** meg akarta szabadítani a **keresztény** és végső soron a nyugati befolyásoktól, ami egészen a **Gergely-naptár használatának ellenzéséig** terjedt. Kerülte, hogy apja műveit a nyugati filozófia fényében olvassa, mert az a „**szellemi keveredés**” egy formája lenne. Ez befolyásolta a **judaizmusról** alkotott nézeteit, amelynek hiteles változata az, amelyet a modern **Izraelben** gyakoroltak és tanítottak, szemben a száműzetés kori diaszpóra **judaizmusával**, amelyet szerinte jóvátehetetlenül megfertőztek a **keresztények** között élés káros hatásai. Az erről szóló írásai az **izraeli telepések**, vagy a **Tóra puristák** körében keringenek, akik egy magányos tanulmányi életre törekszenek, és fordítva, az **antiszemiták** körében.

Folytatjuk...

RECEPT-TÁR

Szilvalekváros pite

Az egyik kedvencem ez a piterecept. Gyakorlatilag nem kell a töltelékkel bíbelődni, csak bele kell rakni egy jó nagy adag gyümölcslekvárt. Omlós, puha, édes a tésztája, és egy prima lekvárral tényleg mennyei lesz ez a süti!

Hozzávalók: 22-24 cm átmérőjű piteforma

A tésztához:

- 250 g finomliszt
- 150 g vaj
- 2 db tojássárgája
- 1 csipet só
- 90 g porcukor
- 1 db citrom reszelt héja

A töltelékhez:

- 300 g sűrű szilvalekvár
- 50 g durvára vágott dió
- 1 db tojássárgája a lekenéshez
- 6 - 8 szem egész dió

Elkészítés:

A szilvalekváros pite tésztájához a lisztet elmorzsoljuk a vajjal, majd a többi hozzávalóval együtt összegyúrjuk a tésztát, kettéosztjuk, mindkettő darabot fóliába csomagoljuk, és 30 percre a hűtőbe rakjuk. Az egyik tésztát lisztezett felületen a forma átmérőjénél 1,5-2 cm-rel szélesebb kör alakúra nyújtjuk, behelyezzük a formába, a széleknél is belenyomkodjuk, majd a felesleget levágjuk.

A lekvárt elkenjük a tésztán, erre rádobjuk a rusztikusra vágott diót, és ha magasabb a formánk, akkor egy késsel vagy élesebb műanyag spatulával alacsonyabbra vágjuk a tésztaszélek magasságát, hogy csak 3-4 mm-rel legyen magasabb, mint a töltelék. A másik tésztadarabot is kivesszük a hűtőből, ugyanúgy kinyújtjuk, mint az előzőt, és derelyevágóval felcsíkozunk, majd átlósan a pite tetejére rakosgatjuk a tésztacsíkokat.

Lazán felvert tojással lekenjük a pite tetejét, díszítésként rakunk rá pár szem diót, és 180 fokra előmelegített sütőbe toljuk 25-30 percre, míg aranybarnára sül.

Forrás: (streetkitchen)

EMBERBARÁT HETILAP NAGY FŰVÁROS ZSINAGÓGA

REJTVÉNY, AGYTORNA (SÁBESZ UTÁNRA)

A PÖÉN 1. RÉSZÉ	▼	MILLI, RÖVIDEN NÉP- FELKELŐ	EGY HARMADA!	ÉRTEL- MES	MIVEL BENTRŐL ZUHAN	▼	MÉTER, RÖVIDEN SZÁLKA- DARABI	BEDUGA- SZOL	HÁZI- SZÁR- NYAS				
TÖREK- VÉS, FÁ- RADOZÁS	▶												
A SZO- BÁBA	▶		HALÁSZ- MADÁR IMAHÁZ ELEJE!										
VÉDELEM ALATT TARTÁS	▶						INDUL A TÚRAJ ... PÓC; HALFAJ						
ÓKORI RÓMAI HATÁR- VONAL	▶					TASZÍT RAJTA EGYET MEZEI							
GÁLA EGYENMŰ ROCK AND ...; TÁNC	▶		PANASZ FÁS, BOKROS TERÜLET						ERŐS, DÜBÖRGŐ ZAJ				
▶	▶		FEST- MÉNY VADÁSZ- KUTYA				RÖNTGEN, RÖVIDEN OND VE- ZÉRTÁRSA						
RÉSZÉRE, RÖVIDEN	▶				REJTVÉLY				VISELTS (RUHA) RÁDIUSZ, RÖVIDEN		KÖTŐSZÓ	▶	CSEPE- REG AZ ESŐ
HISZÉ- KENY	▶				ÉLÉNK (VITA)						BELŐL KOCCANI		
NÉMET AUTÓK JELZÉSE	▶	MASI- NAVAL VÉGZETT ÚTTÖRŐ					A PÖÉN 2. RÉSZÉ SZERZE- TESRUHA						Ó
ÉNEKES DRÁMAI MŰ	▶					VÍZ- ELZÁRÓ FUTÓ- MADÁR			HAZAI BANK GOMBA- SZELETI				
TÍZDECIS	▶						ÜGYVÉD A TUDÓJA PÁRNÁBA TÖLTIK			A TANTÁL VEGYJELE POLIAMID MŰSZÁL			
AZONOS MAGÁN- HANGZÓK	▶		CSODÁL- KOZVA NÉZ KISFIÚ					KÖNNYŰ, FINOM NŐI CIPŐ 24 ÓRA					
DEZOXI- RIBONUK- LEINSAV, RÖVIDEN	▶			HIRTELEN ÖNT ÉLŐ						MEGGYŐ- ZÓDÉS MEG- RETTEEN			
NEVES ERKÖLCS	▶					DURVA POSTTÓ LUSTA, HENYE			ERRE- FELE! BEFŐZÉS KELLEKEI		ORTO- RÖVIDEN NŐROKON, NÉPIESEN		
▶	▶				PORSZEMI SAKKPAR- TI VÉGE LEHET		FOLYA- MODIK KÉNPOR- BAN ÁLL!						
FÉMVÉGI	▶	KÖTŐ- ANYAG REJTETT SZÖGLET							HADSZÍN- TÉR JESZTŐ ALAK				
GIGA- RÖVIDEN	▶		FÉMRE- SZELEK							ÁLLÓÓRA RÉSZE KISSÉ ÓDON!			
PÁROSAN GYÓZI!	▶												
TALIZMÁN	▶		RÓMAI 51-ES										
▶	▶						ADY EGYIK MŰSÁJA UGYANI!				SOLYMÁR RÉSZEI DUÓTAGI		
AMPER, RÖVIDEN	E					ALVÁS KÖZBEN KÉPEKET LÁTÓ						k	?

Ez a kiadvány Szent szövegek idézeteit és azok magyarázatait tartalmazza. Kérjük ne dobja ki!
TALMUD TORA Alapítvány számlaszáma: 11705008-20413002-00000000

IMAI DŐK, GYERTAGYÚJTÁS, IDŐSEK KLUBJA ESEMÉNYEK

2024. Márc. 08. – 2024. Márc. 15.

DÁTUM	REGGEL	ESTE
08. péntek	07:00	17:30
09. szombat	8:00	17:30
10. vasárnap	8:00	17:30
11. hétfő	7:00	17:30
12. kedd	7:00	17:30
13. szerda	7:00	17:30
14. csütörtök	7:00	17:30
15. péntek	8:00	17:30

Szitrá áchrá: „másik oldal”

Kabalisztikus fogalom, amely a szentség oldalával szemben áll: azt próbálja elfedni, semmissé tenni. Hasonló értelmű a klipá fogalmával.

Gyertyagyújtás és Szombat kimenetele Budapesten

DÁTUM	ESTE	DÁTUM	ESTE
08. péntek	17:21	09. szombat	18:27
15. péntek	17:31	16. szombat	18:37

POÉN SAROK

Két barát elhatározza, hogy kipróbálnak valamilyen extrém sportot.

- Mit szólnál a bungee jumpinghoz? - kérdi az egyik.

- Az szóba se jöhet! - feleli a másik - Azért születtem meg, mert elszakadt a gumi, nem akarok ugyanezen okból meghalni!

Mester György alelnök úr tartott vasárnap jehzeit-ot Drucker Tiborné Róth Ibolya emlékére, a reggeli ima után tikunon látta vendégül a jelenlévőket.

Szerda reggel Friedháber Tibor és leánya Ági rendkívül különleges tikunt adtak, abból az alkalomból, hogy néhány hónapja elhunyt felesége születésnapja lenne. Jelen volt az eltávozott testvére Zinner Ivánné is. Az elnök megemlékezett az eltávozotról és a családnak jó egészséget kívánt.

Smulovics Róbert után a slajsim időszak a héten befejeződött és a testvérét Istvánt csütörtökön felhívtuk a Tórához.

EMBERBARÁT IDŐSEK KLUBJA

„IDŐSEK KLUB” -ja, rendezvényeire várjuk kilénc tagjait. Várjuk tagjaink szíves megjelenését és ötleteiket, melyekkel segítik a klub működését. Következő klubrendezvényt március 13.-án, szerdán délelőtt 10:00 órától tartjuk a földszinti klubteremben.

Nagy Fuvaros utcai Templomkörzet

Emberbarát Templomegylet

Budapest. 1084

Nagy Fuvaros utca 4.

Tel: 334 27 31

Email: nagyfuvaros@gmail.com

<https://www.facebook.com/Nagyfuvaros4>

Felelős kiadó: Streit Sándor

Szerkesztő: Streit Gábor

Technikai asszisztens: Andrassy Béla